

Біблія та Коран: різні версії однієї історії

Біблія та Коран – досить подібні книги. Їхні автори сповідують єдинобожжя, згадують багато спільних персонажів і моральних норм. Це частини однієї оповіді чи конкурентні версії однакових подій та тем?

Біблія та Коран. Ці книги породили три світові релігії – юдаїзм, християнство та іслам. Обидві книги розповідають про єдиного Бога, містять розповіді про одних і тих же пророків і схожі історичні події. Експерти кажуть, що ці книги відрізняються баченням світу і ставленням вірян до цих книг як у плані перекладу, так і у використанні під час богослужінь.

Коран написаний арабською. Спроби перекласти Коран на українських теренах здійснили у п'ятнадцятому столітті у Великому князівстві Литовському. Переклад призначали для кримських татар. У шістнадцятому столітті тут були поширені латинські переклади, зокрема переклад Петра Пошановського, який зараз зберігається в місті Острог на Рівненщині. На початку двадцятого століття пробували перекласти Коран українською мовою, але ці тексти не були опубліковані. Сьогодні в будь-якій європейській країні, в Сполучених Штатах або книгарнях Близького Сходу можна знайти переклади Корану. Але ритуального статусу такий текст не набуває.

Михайло Якубович – кандидат історичних наук, керівник Центру ісламознавства Національного університету «Острозька академія»: «Будь-який переклад Корану називають не “перекладом Корану”, а “перекладом смислу”, він не має ритуального значення, він не читається в молитві, не читається вголос у мечеті. Можна читати, але це не те читання, про яке йдеться в певних релігійних текстах. Якщо є питання ісламського судочинства чи якихось інтерпретацій, то звертаються виключно до оригіналу».

Біблію перекладають постійно, починаючи із Септуагінти, перекладу грецькою мовою та Вульгати – латинською. Вибух перекладів почався в добу Реформації. До сьогодні протестанти лідирують у перекладах Святого Письма. Зараз повну Біблію мають 340 мов, її частини – понад тисяча мов світу.

Василь Луцишин – ректор Львівської духовної семінарії Української автокефальної православної церкви: «Для кращого розуміння волі Божої, яка подається у перекладах наших Біблій, звичайно, бажано читати всі переклади. Якщо немає можливості повністю перечитувати той чи інший переклад, хоч би фрагментами. Якийсь, наприклад, маючи різні переклади, якийсь момент, який незрозумілий для нас в одному перекладі, може проявитись більш зрозумілим в іншому перекладі».

Дмитро Цолін – доктор філологічних наук, керівник Центру юдаїки Національного університету «Острозька академія»: «Слово Господнє є універсальним, воно може бути зрозумілим будь-якою людиною, воно говорить навіть тоді, коли людина нічого не знає про історичний контекст і не читає мовою оригіналу. Воно все одно діє. Воно діє через переклад, і переклад є таким же передбаченим Божим явищем».

У деяких тлумаченнях Корану є величезні цитати з Біблії. У багатьох тлумачів Корану Біблія або історії з неї, які переповідали усно, були практично під рукою. А деякі прямо цитують окремі місця, інші для того, щоб краще зрозуміти Коран.

Михайло Якубович – кандидат історичних наук, керівник Центру ісламознавства Національного університету «Острозька академія»: «Наприклад, якщо ми беремо історію Йосипа, який коли вже він перебуває на високій посаді в Єгипті, тут приходять брати до нього. Імена цих братів не згадані в Корані, але в тлумаченнях вони згадані. Рувим, Веніямин. Звідки вони згадані? Вони взяті були з Біблії».

У Біблії та Корані представлені історії про Ноя, який

врятувався від Всесвітнього Потопу, Йосипа, що з-поміж рабів і ув'язнених став правою рукою фараона, Мойсея, який вивів євреїв з єгипетського рабства і, наприклад, історія ізраїльського царя Давида. Як розповідають експерти, ці історії представлені дуже схоже як у Біблії, так і в Корані. Якщо говорити про погляд Корану на пророків, то Божі вісники там виглядають чистими й ідеальними. Вони є послідовними, переконаними, високоморальними, словом, зразковими людьми. У Біблії ж праведники здійснюють гріхи та помилки, сумніваються і проявляють себе не лише як герої віри, а й як звичайні люди.

Михайло Якубович – кандидат історичних наук, керівник Центру ісламознавства Національного університету «Острозька академія»: «Це різний погляд, і навіть, багато мусульманських апологетів говорить, що Біблія ображає пророків, тому що вона приписує їм негідні вчинки. Коранічна традиція, в неї є певна тяглість цього пророцтва, що пророки були ідеальними, ніхто не скоював важких гріхів, були тільки малі гріхи».

Коран розповідає про створення світу. Тут сказано, що небеса і земля були єдиним цілим, а потім їх розділили, що все живе створене із води. Опис цього процесу розкиданий в різних місцях Корану на противагу Біблії, в якій всі сім днів творіння представлені в перших розділах книги Буття. Дослідники вважають, що лише прочитавши весь Коран, можна скласти картину створення світу. Багато в чому вона подібна до біблійної оповіді.

Михайло Якубович – кандидат історичних наук, керівник Центру ісламознавства Національного університету «Острозька академія»: «Насправді Коран говорить так само про шість днів утворення, але він заперечує, що Бог спочив на сьомий день. Але говориться, що один день у Бога як п'ятдесят тисяч років».

Сучасна еволюціоністська теорія є світоглядною антитезою і до Біблії, й до Корану. Цей погляд щодо походження Всесвіту і людини твердить, що життя утворилося в результаті Великого вибуху, а не завдяки розумній діяльності Бога.

Дмитро Цолін – доктор філологічних наук, керівник Центру юдаїки Національного університету «Острозька академія»: «Коли говорять що світ створений не Богом, а законом фізики, в цьому вже закладена величезна суперечність. Закон фізики означає логічність. Сама по собі закономірність логічна, вона означає, що в основі світу лежить Логос, тобто інтелект».

Ростислав Волкославський – доктор богослов'я, професор Українського гуманітарного інституту: «В нравственном отношении европейское общество заняло секулярную философию; на то, что политические элиты стали неверующими и проводят антибиблейские моменты все равно нужно сказать, что сегодня начинается еще другой процесс (в Европе и во всем мире) – постсекуляризация. Идея безрелигиозного гуманизма развивалась последние 250 лет в Европе. Теория Дарвина подорвала духовную жизнь всего человечества».

Будь-яка інформація впливає на людину. Вона може зробити її жорстокою, егоїстичною або спонукати активно творити добро. Біблія та Коран не є повністю тотожними джерелами. Але вони належать до однієї авраамічної традиції, розповідають про єдиного Творця всесвіту та встановлюють дуже високі моральні норми повсякденних учинків.

Анатолій Райчинець – заступник генерального секретаря Українського біблійного товариства: «Можливо наше життя змінилося б на краще, якби ці біблійні істини, кожному із нас починаючи з себе, були втілені в повсякденне життя».

**Оксана Соловйова, Максим Балаклицький,
Тимофій Бутурлін, Олександр Федоров
Вісті надії**